

1. Inleiding

De gemeenteraad heeft op 20 november 2003, nr. 156, de verordening ex art 213 GW voor de controle op het financieel beheer en op de inrichting van de financiële organisatie van de gemeente Emmen vastgesteld. In het raadsbesluit van 20 november 2003, nr. 156, is het bij de controle te hanteren normenkader in hoofdlijnen vastgelegd. Met dit controleprotocol stelt de gemeenteraad nadere aanwijzingen vast die specifiek van toepassing zijn voor het controlejaar 2008.

1.1 Doelstelling

Dit controleprotocol heeft als doel nadere aanwijzingen te geven aan de accountant over de reikwijdte van de accountantscontrole, de daarvoor geldende normstellingen en de daarbij verder te hanteren goedkeurings- en rapporteringstoleranties voor de controle van de jaarrekening 2008 van de gemeente Emmen.

1.2 Wettelijk kader

De Gemeentewet(GW), art. 213, schrijft voor dat de gemeenteraad één of meer accountants aanwijst als bedoeld in art. 393 eerste lid Boek 2 Burgerlijk Wetboek voor de controle van de in art 197 GW bedoelde jaarrekening en het daarbij verstrekken van een accountantsverklaring en het uitbrengen van een verslag van bevindingen.

In het kader van de opdrachtverstrekking aan de accountant kan de gemeenteraad nadere aanwijzingen geven voor te hanteren goedkeurings- en rapporteringstoleranties. Tevens zal in de opdrachtverstrekking duidelijk aangegeven moeten worden welke wet- en regelgeving in het kader van het financieel beheer onderwerp van rechtmatigheidscontrole zal zijn.

1.3 Procedure

In de verordening ex artikel 213 Gemeentewet is in artikel 4, lid 3, de volgende zinsnede):

Ter bevordering van een efficiënte en doeltreffende accountantscontrole vindt periodiek overleg plaats tussen de accountant en een (vertegenwoordiging van) de raad, de portefeuillehouder financiën, de gemeentesecretaris, en de concerncontroller.

Dit overleg wordt vorm gegeven in het afstemmingsoverleg planning en control.

In artikel 2 lid 4 en artikel 7 lid 4 van deze controleverordening zijn ook nog de communicatiemomenten benoemd tussen de raad en de accountant. In artikel 2 betreft het de communicatie voorafgaand aan de accountantscontrole van een boekjaar en in artikel 7 de communicatie tussen de accountant en de raad na afloop van de jaarrekeningcontrole. In bijlage 2 is het communicatietraject nader uitgewerkt.

2 Algemene uitgangspunten voor de controle (getrouwheid én rechtmatigheid)

Zoals in art 213 GW is voorgeschreven zal de controle van de in artikel 197 Gemeentewet bedoelde jaarrekening uitgevoerd door de door de raad benoemde accountant gericht zijn op het afgeven van een oordeel over:

- de getrouwe weergave van de in de jaarrekening gepresenteerde baten en lasten en de activa en passiva;
- het rechtmatig tot stand komen van de baten en lasten en balansmutaties in overeenstemming met de begroting en met de van toepassing zijnde wettelijke regelingen, waaronder gemeentelijke verordeningen;
- de inrichting van het financieel beheer en de financiële organisatie gericht op de vraag of deze een getrouwe en rechtmatige verantwoording mogelijk maken;
- het in overeenstemming zijn van de door het college opgestelde jaarrekening met de bij of krachtens algemene maatregel van bestuur te stellen regels bedoeld in artikel 186 Gemeentewet (Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten);
- de verenigbaarheid van het jaarverslag met de jaarrekening.

Bij de controle zullen de nadere regels die bij of krachtens algemene maatregel van bestuur worden gesteld op grond van artikel 213, lid 6 Gemeentewet (Besluit Accountantscontrole Provincies en Gemeenten) alsmede de Richtlijnen voor de Accountantscontrole (NIVRA) bepalend zijn voor de uit te voeren werkzaamheden.

Onder rechtmatigheid wordt begrepen de definitie volgens het Besluit Accountantscontrole Provincies en Gemeenten (BAPG) en de Financiële verordening gemeente (artikel 212 Gemeentewet); dat de in de rekening verantwoorde lasten, baten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen, dat wil zeggen "in overeenstemming zijn met de begroting en met de van toepassing zijnde wettelijke regelingen, waaronder gemeentelijke verordeningen".

3 Te hanteren goedkeurings- en rapporteringstoleranties

De rapporteringstolerantie wordt door de gemeenteraad vastgesteld, met inachtneming van wettelijke minimumeisen. De accountant richt de controle in rekening houdend met de door de raad vastgestelde rapporteringstolerantie om te kunnen waarborgen dat alle gesignaleerde onrechtmatigheden die dit bedrag overschrijden ook daadwerkelijk in het verslag van bevindingen worden opgenomen.

In het hierna opgenomen schema zijn de goedkeuringstolerantie en de rapporteringstolerantie(s) opgenomen zoals door de gemeenteraad vastgesteld voor het controlejaar 2008.

	goedkeurend	met beperking	Oordeel-onthouding	afkeurend
Fouten in de jaarrekening (% van lasten)	<= 1 %	> 1 % <= 3 %	-	> 3%
Onzekerheden in de controle (% van lasten)	<= 3 %	> 3 % <= 10 %	>10 %	-
NB. Naast deze kwantitatieve benadering zal de accountant een kwalitatieve beoordeling hanteren, het zogenoemde <i>professional judgement</i> .				
NB. De weging van fouten en onzekerheden maakt ook onderdeel uit van het professional judgement.				

Op basis van de begroting 2008 van de gemeente Emmen betekenen bovengenoemde percentages dat een totaalbedrag aan fouten in de jaarrekening van circa € 3,10 miljoen en een totaal van onzekerheden van circa € 9,3 miljoen de goedkeurende strekking van de accountantsverklaring niet zullen aantasten.

Voor de rapporteringstolerantie stelt de raad als maatstaf dat de accountant elke fout of onzekerheid = > € 300.000 rapporteert.

4 Begrip rechtmatigheid en de aanvullend te controleren rechtmatigheidscriteria

Voor een toelichting op het begrip rechtmatigheid in relatie tot de accountantscontrole bij gemeenten en provincies wordt verwezen naar de Nota van toelichting bij het Besluit accountantscontrole gemeenten (Staatsblad 2002, 68), het NIVRA-discussierapport 'Financiële rechtmatigheid(scontrole) bij gemeenten en provincies' de NIVRA Audit Alert 13 (beide te raadplegen via www.nivra.nl) en de ledenbrief van de VNG 'Accountantscontrole 2004' van 12 augustus 2004 (zie www.vng.nl).

In het kader van de rechtmatigheidscontrole kunnen 9 rechtmatigheidscriteria worden onderkend: het begrotingscriterium, het voorwaardencriterium, het misbruik en oneigenlijk gebruikcriterium, het calculatiecriterium, het valuteringscriterium, het adresseringscriterium, het volledigheidscriterium, het aanvaardbaarheidscriterium en het leveringscriterium. In het kader van het getrouwheidsonderzoek wordt al aandacht besteed aan deze criteria. Voor de oordeelsvorming over de rechtmatigheid van het financieel beheer zal extra aandacht besteed moeten worden aan de volgende rechtmatigheidscriteria:

1. Het begrotingscriterium;
2. Het misbruik en oneigenlijk gebruik criterium (M&O-criterium);
3. Het voorwaardencriterium.

In de Audit Alert 13 van het NIVRA d.d. 15 juli 2004 en de Kadernota Platform Rechtmatigheid Provincies en Gemeenten (PRPG) d.d. 10 oktober 2005 is over deze rechtmatigheidscriteria onder meer het volgende opgenomen.

Ad 1. Als blijkt dat de gerealiseerde lasten zoals weergegeven in de jaarrekening hoger zijn dan de geraamde (lasten) bedragen met inbegrip van de laatste begrotingswijziging, is – voor zover het de begrotingsoverschrijdingen betreft - mogelijk sprake van onrechtmatige uitgaven. De overschrijding kan namelijk in strijd zijn met het budgetrecht van de gemeenteraad zoals geregeld in de Gemeentewet. Begrotingsoverschrijdingen (lasten) per programma van meer dan € 100.000 worden door het College aan de Gemeenteraad niet via een slotwijziging, maar via Berap II gemeld. De huisaccountant heeft aangegeven dat voor het rechtmatigheidsoordeel het melden van overschrijdingen op programmaniveau aan de raad voldoende is en dat er geen aparte slotwijziging hoeft te worden gemaakt

Voor de afsluitende oordeelsvorming is van belang in hoeverre de begrotingsoverschrijding past binnen het door de Kadernota Platform Rechtmatigheid en het NIVRA geformuleerde beleidskader van begrotingsoverschrijdingen. Dit zijn algemeen aanvaardbare grondslagen in het kader van de jaarrekeningsvoorschriften en verslaggevingaspecten voor provincies en gemeenten.

Een overzicht van dit beleidskader is hieronder weergegeven.

<i>Bij de toetsing van begrotingsafwijkingen kunnen tenminste de volgende "soorten" begrotingsafwijkingen worden onderkend:</i>	<i>Rechtmatig</i>	<i>Onrechtmatig</i>
Kostenoverschrijdingen die geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde inkomsten, bijvoorbeeld via subsidies of kostendekkende omzet	X	

<i>Bij de toetsing van begrotingsafwijkingen kunnen tenminste de volgende "soorten" begrotingsafwijkingen worden onderkend:</i>	Rechtmatig	Onrechtmatig
Kostenoverschrijdingen die passen binnen het bestaande beleid, maar die niet tijdig konden worden gesignaleerd. Bijvoorbeeld vanwege een open einde (subsidie)regeling. Vaak blijken dergelijke zaken pas in het kader van het opmaken van de jaarrekening. Dit kan echter ook periodiek geconstateerd worden.	X	
Kostenoverschrijdingen die passen binnen het bestaande beleid, maar waarbij de accountant <u>ondubbelzinnig vaststelt</u> dat die ten onrechte niet tijdig zijn gesignaleerd. Bijvoorbeeld: de verwachte kostenoverschrijding op jaarbasis was via tussentijdse informatie al wel bekend, maar men heeft geen voorstel tot begrotingsaanpassing ingediend en dit is in strijd met de budgetregels zoals afgesproken met gemeenteraad.		X
Kostenoverschrijdingen inzake activiteiten die niet passen binnen het bestaande beleid en waarvoor men tegen beter weten in geen voorstel tot begrotingsaanpassing heeft ingediend. Bijvoorbeeld de doelgroep of de activiteiten zijn in de praktijk aantoonbaar ruimer geïnterpreteerd dan in regelgeving (subsidieregeling,-verordening) was gedefinieerd.		X
Kostenoverschrijdingen inzake activiteiten welke achteraf als onrechtmatig moeten worden beschouwd omdat dit bijvoorbeeld bij nader onderzoek van de subsidieverstrekker, belastingdienst of een toezichthouder blijkt (bijvoorbeeld een belastingnaheffing). Het zal hier in de praktijk vaak gaan om interpretatieverschillen bij de uitleg van wet- en regelgeving die na het verantwoordingsjaar aan het licht komen. Er zijn dan geen rechtmatigheidsgevolgen voor het verantwoordingsjaar. Wel zal de gemeente er voor moeten zorgen dat de overschrijdingen getrouw in de jaarrekening worden weergegeven. Ook kunnen er gevolgen zijn voor het lopende jaar.		X
<ul style="list-style-type: none"> - geconstateerd tijdens verantwoordingsjaar - geconstateerd na verantwoordingsjaar 	X	
Kostenoverschrijdingen op activeerbare activiteiten (investeringen) waarvan de gevolgen voornamelijk zichtbaar worden via hogere afschrijvings- en financieringslasten in het jaar zelf of pas in de volgende jaren.		X
<ul style="list-style-type: none"> - jaar van investeren - afschrijvings- en financieringslasten in latere jaren 	X	

Budgetafwijkingen welke weliswaar in financiële zin binnen de begroting blijven, maar waarbij zeer duidelijk is dat aanzienlijk minder prestaties zijn geleverd c.q. activiteiten zijn ontplooid dan in de financiële begroting specifiek als doelstelling was aangegeven en welke niet in de jaarrekening zijn toegelicht vormen een aparte categorie "begrotingsoverschrijdingen". Het gaat hier om afwijkingen van beoogde prestaties en niet om financiële budgetafwijkingen c.q. niet financiële informatie die de accountant soms wel waarneemt, maar waar hij niet standaard op toetst. Indien de accountant deze vorm van onrechtmatigheid waarneemt heeft dit geen gevolgen voor de strekking van de accountantsverklaring. Wel zal de accountant deze waarnemingen opnemen in zijn verslag van bevindingen.

Ad 2. Gemeenten dienen beleid te hebben ter voorkoming en bestrijding van misbruik en oneigenlijk gebruik (M&O beleid). Extern beleid, gericht op het voorkomen van misbruik en oneigenlijk gebruik, is binnen de gemeente Emmen ondermeer vastgelegd in de Maatregelenverordening Wet Werk en Bijstand. Intern bestaat een gemeentelijk integriteitsbeleid vastgelegd in een gedragscode. Daarnaast is in verschillende verordeningen en raadsbesluiten M&O beleid vastgelegd. In bijlage 5 van het controleprotocol is het M&O beleid van de gemeente Emmen beschreven.

Ad 3. Besteding en inning van gelden door een gemeente zijn aan bepaalde voorwaarden verbonden waarop door de accountant moet worden getoetst. Deze voorwaarden liggen vast in wetten en regels van hogere overheden en de (eigen) gemeentelijke regelgeving. De gestelde voorwaarden hebben in het algemeen betrekking op:

- De omschrijving van de doelgroep respectievelijk het project;
- De heffings- en/of declaratiegrondslag;
- Normbedragen (denk aan hoogte en duur);
- De bevoegdheden;
- Het voeren van een administratie;
- Het verkrijgen en bewaren van bewijsstukken;
- Aan te houden termijnen besluitvorming, betaling, declaratie e.d.

De precieze invulling verschilt per wet respectievelijk regeling respectievelijk verordening.

Voor alle geldstromen dient ondubbelzinnig vast te staan welke voorwaarden er op van toepassing zijn. De door hogere overheden gestelde voorwaarden liggen volledig vast. Dit geldt echter niet voor de voorwaarden in de gemeentelijke regelgeving. Omdat er (nog) geen generieke criteria zijn vastgesteld, dient de accountant over zowel de generieke als de specifieke criteria in overleg te treden met de raad. De raad is op gemeentelijk niveau kadersteller en wordt geacht de norm te stellen waaraan het college moet worden getoetst. Een gemeenteraad dient dan ook op grond van een overzicht van alle voor de betreffende gemeente geldende wet- en regelgeving het voorwaarden criterium te operationaliseren. Concreet betekent dit dat door de gemeenteraad limitatief moet zijn bepaald aan welke in wet- en regelgeving vastgelegde, voor de gemeente relevante, voorwaarden de accountant moet toetsen.

De drie nieuwe criteria zijn nader uitgewerkt in :

Voor punt 1:

Via de door de raad vastgestelde Financiële verordening gemeente Emmen, ex. artikel 212 Gemeentewet is vastgesteld dat het College er voor zorg dient te dragen dat de lasten van de programma's zoals geautoriseerd in de programmabegroting niet worden overschreden. In de Kadernota Platform Rechtmatigheid Provincies en Gemeenten (PRPG) d.d. 10 oktober 2005 is aangegeven welke soorten begrotingsafwijkingen kunnen worden onderkend. In dit controleprotocol § 4 punt 1; begrotingscriterium is uitgewerkt welke begrotingsafwijkingen in de gemeente Emmen door het College aan de Gemeenteraad via Berap II gemeld worden. Dit is overeenkomstig de Kadernota PRPG.

Voor punt 2:

Door de raad is in verschillende verordeningen en besluiten een M&O beleid vastgesteld. Voor bestaande procedures wordt getoetst in hoeverre deugdelijke maatregelen ter voorkoming van misbruik- en oneigenlijk gebruik worden genomen. Daarbij is vooronderstelling gerechtvaardigd dat binnen de belangrijkste procedures reeds adequate maatregelen zijn getroffen ter waarborging van de betrouwbaarheid van de financiële verantwoording.

Voor punt 3:

Door de raad zijn in verschillende verordeningen en besluiten voorwaarden opgenomen. Met het vaststellen van de reikwijdte van de rechtmatigheidstoets door de accountant in dit controleprotocol wordt het voorwaardencriterium nader uitgewerkt. Tenslotte zijn bij raadsbesluit d.d. 23 december 2004 de nadere kaders voor rechtmatigheid vastgesteld, waarbij collegebesluiten en raadsbesluiten waarbij geen verordeningen zijn vastgesteld, zijn uitgesloten van de rechtmatigheidscontrole.

5 Reikwijdte accountantscontrole rechtmatigheidtoetsing

De accountantscontrole op rechtmatigheid voor het kalenderjaar 2008 is limitatief gericht op:

5.1de naleving van wettelijke kaders, zoals die in de kolom "Wetgeving extern" van de "Inventarisatie wet- en regelgeving in het kader van de rechtmatigheidcontrole bij de gemeente Emmen" is opgenomen (bijlage 1 van dit protocol). Dit uitsluitend voor zover deze directe financiële beheershandelingen betreffen of kunnen betreffen;

5.2de naleving van de volgende kaders:

- de begroting
- financiële verordening ex artikel 212 Gemeentewet;
- de controleverordening ex artikel 213 Gemeentewet;
- de verordening periodiek onderzoek doelmatigheid en doeltreffendheid ex art 213a Gemeentewet;

en de overige kaders zoals opgenomen in de kolom "Regelgeving intern" van de "Inventarisatie wet- en regelgeving in het kader van de rechtmatigheidcontrole bij de gemeente Emmen" (bijlage 1 van dit protocol). Dit laatste voor zover van toepassing en uitsluitend voor zover deze directe financiële beheershandelingen betreffen of kunnen betreffen. In bijlage 4 van dit protocol is voor de interne regelgeving die terugkomt in de kritische processen (eveneens complexe processen en processen politiek gevoelig) het onderscheid tussen de financiële en niet financiële rechtmatigheid aangegeven.

Indien en voor zover bij de accountantscontrole materiële financiële onrechtmatige handelingen worden geconstateerd worden deze in de rapportage en oordeelsweging uitsluitend betrokken indien en voor zover het door de raad of hogere overheden vastgestelde regels betreft. Met andere woorden: interne regels van college naar ambtelijke organisatie c.q. collegebesluiten vallen daar buiten. Deze interne regels kunnen overigens wel relevant zijn voor de nadere vaststelling van de invulling van "hogere" besluiten, maar zijn op zich geen object van onderzoek. Voorts kan een afwijking van deze lagere regelgeving passend zijn binnen de uitvoering van hogere besluiten. Het is (over het algemeen) aan het college om een oordeel te vellen over de geconstateerde afwijkingen van lagere interne regels.

6 Rapportering accountant

Tijdens en na afronding van de controlewerkzaamheden rapporteert de accountant hierna in het kort weergegeven als volgt:

Interim-controles

In de tweede helft van het jaar wordt door de accountant een zogenaamde interim-controle uitgevoerd. Over de uitkomsten van die tussentijdse controle wordt een verslag (managementletter) uitgebracht. Bestuurlijk relevante zaken worden – op grond van de overeengekomen rapportage wensen - ook aan de gemeenteraad gerapporteerd.

Verslag van bevindingen bij de jaarrekening

Overeenkomstig de Gemeentewet wordt omtrent de controle van de jaarrekening een verslag van bevindingen uitgebracht aan de Raad en in afschrift aan het College van Burgemeester en Wethouders.

In het verslag van bevindingen wordt gerapporteerd over de opzet en uitvoering van het financiële beheer en of de beheersorganisatie een getrouw en rechtmatig financieel beheer en een rechtmatige verantwoording daarover waarborgen.

Uitgangspunten voor de rapportagevorm

Gesignaleerde onrechtmatigheden worden toegelicht gespecificeerd naar de aard van het criterium (begrotingscriterium, voorwaardencriterium, etc.).

Fouten of onzekerheden die de rapporteringstolerantie als bedoeld in hoofdstuk 3 van dit controleprotocol overschrijden, worden weergegeven in een apart overzicht bij het verslag van bevindingen. De accountant rapporteert ook over eventuele bevindingen met betrekking tot de betrouwbaarheid en de continuïteit van de door de gemeente gehanteerde geautomatiseerde informatieverzorging.

Accountantsverklaring

In de accountantsverklaring wordt op een gestandaardiseerde wijze, zoals wettelijk voorgeschreven, de uitkomst van de accountantscontrole weergegeven, zowel ten aanzien van de getrouwheid als de rechtmatigheid. Deze accountantsverklaring is bestemd voor de gemeenteraad, zodat deze de door het College van Burgemeester en Wethouders opgestelde jaarrekening kan vaststellen.

Bijlagen:

1. Inventarisatie wet- en regelgeving in het kader van de rechtmatigheidscontrole bij de gemeente Emmen
2. Communicatie en periodiek overleg
3. Rapportagemomenten
4. Onderscheid financiële en niet financiële rechtmatigheid
5. Beleid inzake Misbruik en Oneigelijk gebruik (M&O beleid)

Bijlage 1 Inventarisatie wet- en regelgeving in het kader van de rechtmatigheidscontrole bij de gemeente Emmen

In het navolgende overzicht is een inventarisatie gegeven van de in het kader van de rechtmatigheidscontrole bij gemeenten relevante algemene wet- en regelgeving. Conform plan van aanpak gaat het bij de gemeente Emmen in eerste instantie om de kritische processen. Dit overzicht moet als volgt worden gelezen: In de eerste kolom wordt een algemene omschrijving gegeven die overeenkomt met een mogelijke algemene aanduiding van programma's en/of producten. In de tweede kolom wordt e.e.a. nader uitgewerkt naar de specifieke activiteiten welke onder zo'n programma/product kunnen vallen. In de kolom wetgeving extern wordt de te toetsen algemene wet- en regelgeving die direct een relatie heeft met het financieel beheer en de inrichting van de financiële organisatie van de gemeente. De regelgeving intern is in de laatste kolom opgenomen. Bij de regelgeving worden de uitvoeringsregels inbegrepen.

* Voor deze interne regelgeving die terugkomt in de kritische processen is in bijlage 4 op artikelniveau het onderscheid in financiële en niet financiële rechtmatigheid aangegeven. Tevens is in bijlage 4 de interne regelgeving van processen opgenomen die complex en politiek gevoelig van aard zijn. Dit betekent dat deze interne regelgeving financiële rechtmatigheidsaspecten bevat. De afspraak met de accountant is dat de gemeente Emmen zich voor de jaarrekening richt op de financiële rechtmatigheid en de niet financiële rechtmatigheid overigens wel in de overige processen waarborgt. De overige interne regelgeving (zonder * aangegeven) bevat geen directe "materiële" financiële rechtmatigheids aspecten.

** De nota weerstandsvermogen, waardering en resultaatbepaling en verwerking inzake grondcomplexen is niet op artikelniveau opgesteld, omdat het geen verordening betreft. De gehele nota beval wel directe "materiële financiële rechtmatigheidsaspecten. De nota is in bijlage 4 opgenomen.

Programma's/ producten	Specifieke activiteit	Wetgeving extern	Regelgeving intern
Algemeen Bestuur en ondersteunende processen	Algemeen financieel middelenbeheer	Grondwet Burgerlijk Wetboek Gemeentewet Besluit Begroting en Verantwoording Wet gemeenschappelijke regelingen Algemene Wet Bestuursrecht	Verordening ex art 212: financieel beleid, beheer en inrichting financiële organisatie* Verordening ex art. 213: controle Verordening ex art 213a: doelmatigheids- en doeltreffendheids -onderzoeken. Verordening op rekenkamercommissie Organisatieregeling Delegatie/Mandaatverzamelbesluit Budgethoudersregeling Algemene subsidieverordening* Nota activabeleid gemeente Emmen* Nota Weerstandsvermogen Nota reserves en voorzieningen gemeente Emmen*
	Treasurybeheer	Wet financiering decentrale overheden	Treasury Statuut*
	Arbeidsvoorwaarden en personeelsbeleid	Ambtenarenwet Fiscale wetgeving Sociale verzekeringswetten	Gemeentelijke arbeidsvoorwaardenregeling* Uitkering en pensioenverordening wethouders Emmen*

		CAR/UWO	
Programma's/ producten	Specifieke activiteit	Wetgeving extern	Regelgeving intern
	Inkopen en contractbeheer	EU-aanbestedingsregels	Nota inkoop- en aanbestedingsbeleid*
	Archivering en documentenbeheer	Archiefwet	Archiefverordening
	Inspraak	Gemeentewet	Inspraakverordening
Burgerzaken en Belastingen	Burgerlijke stand en afgifte documenten	Burgerlijke wetboek Gemeentewet Wet GBA Wet rechten burgerlijke stand	Verordening GBA* Verordening bescherming persoonsgegevens Legesverordening*
	OZB	Wet waardering Onroerende Zaken	OZB verordening*
	Parkeerbeheer	Gemeentewet Wet Mulder administratiefrechtelijke heffingen	Verordening parkeerbelasting*
	Toeristenbelasting	Gemeentewet	Verordening toeristenbelasting
	Grafrechten	Gemeentewet Wet op de lijkbezorging	Verordening beheer begraafplaatsen Verordening op de heffing /invordering lijkbezorgingrechten*
	Baatbelasting	Gemeentewet	Verordening op de baatbelasting de Weijert
	Marktgeld	Gemeentewet	Marktverordening en marktgeld
	Reclame en precariorechten	Gemeentewet	Verordening op de precariorechten Tarieven reinigingsrechten, openbare werken en geo-informatie*
Openbare orde en veiligheid	Handhaving	Gemeentewet Winkeltijdenwet	APV Beheersverordening Rietplas Winkeltijdenverordening
	Brandweer en rampenbestrijding	Brandweerwet 1995	Verordening brandveiligheid en hulpverlening Verordening regelende tarieven Brandweer voor bewezen diensten
	Woonwagens	Gemeentewet	Huisvestingverordening voor standplaatsen woonwagens
Vreemdelingenzaken en integratie	Vreemdelingenzaken	Vreemdelingenwet	
	Integratie	Wet inburgering nieuwkomers ROA/VVTV	

Programma's/ producten	Specifieke activiteit	Wetgeving extern	Regelgeving intern
Verkeer en Vervoer	Wegenbeheer	Wegenverkeerswet 1994 Besluit administratieve bepalingen wegverkeer Wet personenvervoer	Parkeerverordening* APV
	Havenbeheer	Binnenschepenwet Besluit adm. bepalingen wegverkeer	Beheersverordening Woonschepenhaven Emmen
		Taxiwet	
Groen en milieubeheer	Groenbeheer	Boswet Kaderwet LNV-subsidies	Bomenverordening
	Afvalstoffenbeheer	Gemeentewet	Verordening op afvalstoffenheffing*
	Rioolbeheer en reiniging	Gemeentewet Wet op de waterhuishouding Waterleidingwet	Verordening op riool- en reinigingsrechten*
	Milieubeheer	Wet Milieubeheer	Subsidieverordening bodemsanering bedrijfsterreinen*
Stedelijke ontwikkeling, wonen en economie	Grondexploitatie	Wet ruimtelijke ordening Besluit op de ruimtelijke ordening	Exploitatieverordening gemeente Emmen* Bouwverordening Planschadeverordening* Inschrijving en uitgifte van een gemeentelijke bouwkavel t.b.v. particuliere woningbouw Nota weerstandsvermogen, waardering en resultaatbepaling, verwerking inzake grondcomplexen (weerstandsvermogen)**
	Grote stedenbeleid	Prestatieconvenant GSB	MOP
	Intensivering Stedelijke Vernieuwing	Wet ISV	Nota herinrichting kampen
	Telecommunicatie	Telecommunicatiewet	Algemene Verordening Ondergrondse Infrastructuren

Programma's/ producten	Specifieke activiteit	Wetgeving extern	Regelgeving intern
	Wonen, economie en beheer gemeentelijke panden en accommodaties	Leegstandswet Woningwet Huurprijzenwet woonruimte Huisvestingswet Huurwet Huursubsidiewet Besluit woninggebonden subsidies Wet bevordering eigen woningbezit Monumentenwet	Monumentenverordening Reclameverordening gemeente Emmen Subsidieverordening herinrichtingskosten bij woningverbetering door woningcorporaties Verordening woninggebonden subsidies Tariefverordening gebruik gemeentelijke sportterreinen
Zorg, Welzijn en Sport	Algemeen welzijn en sport	Welzijnswet Wet Maatschappelijke Ondersteuning Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten	Algemene subsidieverordening gemeente Emmen 2006* Verordening Maatschappelijke Ondersteuning
	Zorg: Hulpmiddelen & Hulp bij Huishouden	Wet Maatschappelijke Ondersteuning	Verordening Maatschappelijke Ondersteuning
	Kinderopvang	Wet basisvoorziening kinderopvang	Verordening kinderopvang
Jeugd, onderwijs en cultuur	Verzorgen basis- en speciaal-onderwijs	Wet primair onderwijs Wet op de basiseducatie GOA OALT	Verordening leerlingenvervoer* Algemene subsidieverordening* Studiefonds gemeente Emmen Godsdienst/hum.vorm.onderwijs openbare scholen
	Verzorgen voortgezet onderwijs	Wet op het voortgezet onderwijs Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek Wet educatie- en beroepsonderwijs	Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs * Verordening materiele financiële gelijkstelling onderwijs
	Cultuur en lokale media	Mediawet Wet op het specifiek cultuurbeleid	Algemene subsidieverordening gemeente Emmen*
Volksgezondheid	Ambulance vervoer	Wet ambulancevervoer	
	Ongediertebestrijding	Gemeentewet	
Werk en inkomen	Sociale inkomensvoorzieningen	Wet Werk en Bijstand IOAW en IOAZ Sociale en Fiscale wetgeving	Maatregelenverordening Wet werk en Bijstand* Toeslagenverordening WWB en Algemene Bijstand* Nota minima beleid Reïntegratieverordening*
	Werkgelegenheid	Wet Werk en Bijstand Wet Inkomensvoorziening Kunstenaars	
	Schuldhelpverlening	Wet op het kredietbeheer	GKB-reglement*

Bijlage 2: Communicatie en periodiek overleg

Onderstaand is de overlegstructuur in een communicatiematrix vastgelegd voor het boekjaar 2007. Uit oogpunt van doelmatigheid heeft het de voorkeur zoveel mogelijk gesprekken te combineren. In het kader van het bestuurlijk overleg en de rapportage kunnen de volgende contacten tussen de accountant en het bestuur en management als regel van toepassing zijn.

	Aantal per jaar	Toelichting
Auditcommissie	Periodiek	De gemeenteraad is opdrachtgever van de accountant. De Auditcommissie is het aanspreekpunt voor de accountant voor de opdrachtformulering. Met de Auditcommissie zal voorafgaand aan de controle een overleg plaatsvinden om te komen tot een afstemming inzake de nadere invulling van de controle-opdracht. Wellicht kan dit worden gecombineerd met het pre-audit gesprek dat ambtelijk wordt gevoerd. Eventuele tussentijdse belangrijke bijstellingen van de controle zullen tussentijdse worden teruggekoppeld naar het afstemmingsoverleg. Daarnaast zullen de bevindingen van de interimcontrole en de eindejaarscontrole (op basis van het concept en definitief rapport van bevindingen) worden besproken in de Auditcommissie.
Griffier	PM	Met de griffier vindt overleg plaats over de opdrachtverstrekking (ook als lid afstemmingsoverleg planning en control) en informeel voortgangsoverleg naar behoefte.
Gemeentesecretaris/ concerncontroller	Periodiek	De gemeentesecretaris en concerncontroller zijn voor de accountant belangrijke gesprekspartners binnen de gemeentelijke organisatie. Bijeenkomsten: pre-audit gesprek, de bespreking van de bevindingen van de interimcontrole (op basis van de managementletter) en de eindejaarscontrole (op basis van het rapport van bevindingen).
Bedrijfsvoeringsoverleg	PM	Het bedrijfsvoeringsoverleg is voor de accountant het eerste aanspreekpunt. Er zijn drie natuurlijke momenten: het pre-audit gesprek, de bespreking van de interimcontrole en van de eindejaarscontrole. Daarnaast kan naar behoefte worden gekozen voor tussentijdse voortgangsgesprekken.

	Aantal per jaar	Toelichting
Diensten	PM	Binnen de diensten zal, in het kader van de controle, nader overleg van toepassing kunnen zijn met de directeuren en verantwoordelijken voor de relevante primaire processen.
Portefeuillehouder Financiën	Drie	Pre-auditgesprek, bespreking bevindingen interim-controle en eindejaarscontrole.
College van burgemeester en wethouders en gemeenteraad	PM	Op verzoek zal de accountant verschijnen in de vergaderingen van college en gemeenteraad.

Bijlage 3: Rapportagemomenten

De volgende standaard rapportagemomenten worden onderkend:

Rapportage	Tijdstip	Inhoud	Gericht aan
Managementletter naar aanleiding van de bevindingen interim-controle	Na afronding van de interim-controle.	Mogelijke risico's, verbeter- en aandachtspunten betreffende de processen en procedures (beheersingsstructuur), beheersing specifieke subsidiestromen evenals overige van belang zijnde onderwerpen. Voortgang groeiprocés invoering rechtmatigheid.	Raad (hoofdlijnen) en College
Verslag van bevindingen bij de jaarrekening	Na afronding van de controle van de jaarrekening.	Wettelijk: De vraag of inrichting van het financieel beheer en van de financiële organisatie een getrouwe en rechtmatige verantwoording mogelijk maken. Daarnaast resterende fouten, onzekerheden of verbeteringen op het gebied van verslaglegging rekening houdend met afgesproken rapporteringstoleranties. Relatie tussen de controletolerantie ingevolge controleverordening en de feitelijke bevindingen.	Raad
Accountantsverklaring	Na afronding van de controle van de jaarrekening.	Het oordeel over de mate waarin de jaarrekening een getrouw beeld geeft i.o.m. verslaggevingsvoorschriften en voldoet aan de eisen van rechtmatigheid.	Raad

Bijlage 4

Lijst financiële / niet-financiële rechtmatigheid

Onderstaande lijst met verordeningen omvat de verordeningen die terugkomen in de kritische processen en die een materiële geldstroom hebben van meer dan 1% (goedkeuringstolerantie accountant) van de totale lasten van de begroting Gemeente Emmen. Tevens zijn in deze lijst de verordeningen van processen opgenomen die complex en politiek gevoelig van aard zijn. De artikelen die achter financiële rechtmatigheid staan zijn financiële beheershandelingen en hebben dus direct contact met geldstromen. De artikelen die achter de niet-financiële rechtmatigheid staan zijn beslissingen en/of handelingen van niet financiële aard.

Algemene subsidieverordening gemeente Emmen 2006	
Financiële rechtmatigheid	Artikel 2; reikwijdte
	Artikel 4; beleidsregels
	Artikel 5; activiteiten
	Artikel 7, 8 en 9 subsidieplafond, begrotingsvoorbehoud, subsidabele kosten
	Artikel 10; vereisten aanvraag
	Artikel 11,12,13,14,15 weigeringsgronden, verlenen meerjarige subsidie, financieel beheer en overige verplichtingen
	Artikel 16 voorschotten
	Artikel 19 per boekjaar verstrekte subsidies aan rechtspersonen
	Artikel 20 verlening
	Artikel 24 hardheidsclausule
Niet-financiële rechtmatigheid	Artikel 1; begripsbepalingen
	Artikel 3; rechtspersoonlijkheid
	Artikel 17 Vaststelling
	Artikel 21 Subsidievaststelling
	Artikel 25 inwerkingtreding
	Artikel 26 overgangsbepaling
	Artikel 27 citeertitel

Exploitatieverordening	
Financiële rechtmatigheid	Artikel 4; vaststelling kostenverhaalbesluit
	Artikel 5; kostenbegroting
	Artikel 6; grondslag voor toerekening baar
	Artikel 7; inhoud exploitatieovereenkomst
	Artikel 8; vaststelling exploitatiebijdrage
	Artikel 9 lid 1-3; aanvraag
	Artikel 11; relatie baatbelasting
	Artikel 12; relatie andere overeenkomsten
Niet-financiële rechtmatigheid	Artikel 1; begripsbepalingen
	Artikel 2; voorzieningen van openbaar nut
	Artikel 3; uitvoering van voorzieningen van openbaar nut
	Artikel 9, lid 4; termijnen.
	Artikel 10; beslissing op aanvraag
	Artikel 13; overgangsbepalingen
	Artikel 14; inwerkingtreding
	Artikel 15; citeertitel

Verordening leerlingenvervoer	
Financiële rechtmatigheid	Artikel 2; bekostiging van de door het college noodzakelijk te achten vervoerskosten
	Artikel 3; bekostiging naar de dichtstbijzijnde toegankelijke school
	Artikel 4; uitbetaling van de bekostiging
	Artikel 5; aanvraagprocedure
	Artikel 6; doorgeven van wijzigingen
	Artikel 7; peildatum leeftijd leerling
	Artikel 8; andere vergoedingen
	Artikel 9; bekostiging voor de dichtstbijzijnde toegankelijke speciale school voor basisonderwijs in het samenwerkingsverband
	Artikel 11; bekostiging van de kosten van openbaar vervoer en vervoer per fiets.
	Artikel 12; bekostiging van de kosten van vervoer ten behoeve van een begeleider.
	Artikel 13; bekostiging op basis van de kosten van aangepast vervoer
	Artikel 14; bekostiging op basis van de kosten van eigen vervoer
	Artikel 15; bekostiging van de kosten van openbaar vervoer en vervoer per fiets
	Artikel 17; bekostiging van de kosten van openbaar vervoer ten behoeve van de begeleider
	Artikel 18; bekostiging van de kosten van aangepast vervoer
	Artikel 19; bekostiging op basis van de kosten van eigen vervoer
	Artikel 20; bekostiging vervoerskosten
	Artikel 21-22 (titel 4) bepalingen omtrent weekeinde en vakantievervoer
	Artikel 23-25 (titel 5) bepalingen omtrent het vervoer van gehandicapte leerlingen van scholen voor primair onderwijs en voortgezet onderwijs
	Artikel 26; hardheidsclausule
	Artikel 27; afwijken van bepalingen
Niet-financiële rechtmatigheid	Artikel 1; begripsbepalingen
	Artikel 10; permanente commissie leerlingenzorg
	Artikel 16; commissie voor de begeleiding
	Artikel 28; overgangsregeling
	Artikel 29; inwerkingtreding
	Artikel 30; citeertitel
Parkeerverordening	
Financiële rechtmatigheid	Artikel 3; parkeervergunning
	Artikel 4; aanvragen en verlenen
	Artikel 6; geldigheidsduur parkeervergunning
	Artikel 8; wijzigingen
	Artikel 9; intrekken of wijzigingen vergunning
	Artikel 13; strafbepaling
	Artikel 15; strafbepaling
	Artikel 16; hardheidsclausule
Niet-financiële rechtmatigheid	Artikel 1; definities en begripsomschrijvingen
	Artikel 2; aanwijzen plaatsen en tijden
	Artikel 5; wachtlijst
	Artikel 7; gegevens
	Artikel 10-12 (afdeling 3); verbodsbepalingen
	Artikel 14; strafbepaling
	Artikel 17-19 (afdeling 5); overgang- en slotbepalingen

Verordening op de heffing en invordering van parkeerbelasting	
Financiële rechtmatigheid	Artikel 2; belastbaar feit
	Artikel 3; belastingplicht
	Artikel 4; maatstaf van heffing, belastingtarief en belastingtijdvak
	Artikel 6; ontstaan van belastingschuld
	Artikel 7; termijnen van betaling
	Artikel 9; kosten
	Artikel 10; kwijtschelding
	Artikel 11; nadere regels door college
Niet-financiële rechtmatigheid	Artikel 1; begripsomschrijvingen
	Artikel 5; wijze van heffing
	Artikel 8; bevoegdheid tot aanwijzing parkeerplaatsen
	Artikel 12; inwerkingtreding en citeertitel

Reïntegratieverordening	
Financiële rechtmatigheid	Artikel 2; opdracht aan het college
	Artikel 5; budget- en subsidieplafonds
	Artikel 6; aanspraak op ondersteuning
	Artikel 8; verplichtingen
	Artikel 9; beperkingen
	Artikel 10; beëindiging
	Artikel 12; werkstages
	Artikel 13; werkervaringbanen
	Artikel 14; participatiebanen
	Artikel 16; scholing
	Artikel 17; sociale activering
	Artikel 18; trajectplan
	Artikel 19; subsidies en vergoedingen
	Artikel 20; loonkostensubsidies
	Artikel 21; weigeren subsidie
	Artikel 22; afstemming en terugvordering
	Artikel 23; aanbesteding en uitbesteding
	Artikel 24/25 hardheidsclausule
	Artikel 26/27/28
Niet-financiële rechtmatigheid	Artikel 1; begripsbepalingen
	Artikel 3; beleidsplan reïntegratie
	Artikel 4; subsidieverlening
	Artikel 7; onderzoek
	Artikel 11; bemiddeling
	Artikel 15; concurrentieverhouding
	Artikel 29/30

Heffing en invordering van de OZB	
Financiële rechtmatigheid	Artikel 1; belastingplicht
	Artikel 2; belastingobject
	Artikel 3; maatstaf van heffing

	Artikel 4; vrijstellingen
	Artikel 6; belastingtarieven
	Artikel 9; nadere regels door het college
Niet-financiële rechtmatigheid	Artikel 5; belastingjaar
	Artikel 7; wijze van heffing
	Artikel 8; termijnen van betaling
	Artikel 10; inwerkingtreding en citeertitel

Tariefverordening reinigingsrechten, openbare werken en geo-informatie	
Financiële rechtmatigheid	Artikel 1; algemeen
	Artikel 2; algemeen
	Artikel 3; algemeen
	Artikel 4; tarieven
	Artikel 5; tarieven compostering
	Artikel 6; algemeen
	Artikel 7; algemeen
	Artikel 8; rechten GEO informatie
	Artikel 9; tarief
	Artikel 10; tijdstip van betaling
	Artikel 11; nadere regels door het college
Niet-financiële rechtmatigheid	Artikel 12; inwerkingtreding en citeertitel

Verordening heffing/invordering lijkbezorgingsrechten	
Financiële rechtmatigheid	Artikel 2; belastbaar feit
	Artikel 3; belastingplicht
	Artikel 4; maatstaf van heffing en belastingtarief
	Artikel 5; belastingtijdvak
	Artikel 6; wijze van heffing
	Artikel 7; ontstaan van belastingschuld en heffing naar tijdsgelang
	Artikel 8; ontstaan van belastingschuld voor overige rechten
	Artikel 9; termijnen van betaling
	Artikel 10; kwijtschelding
	Artikel 11; nadere regels college
	Artikel 6; wijze van heffing
Niet-financiële rechtmatigheid	Artikel 1; begripsomschrijvingen
	Artikel 12; overgangsregeling
	Artikel 13; inwerkingtreding

Uitkerings en pensioenverordening wethouders van de gemeente Emmen	
Financiële rechtmatigheid	Afdeling 1; de uitkering: artikelen 1,2,3,4,4a,b,c,d,e,5,6,7,8,9,10
	Afdeling 2, hoofdstuk 1; algemene bepalingen: artikelen 11,13,14,15 (let op: Artikel 12 en 12a NIET)
	Afdeling 2, hoofdstuk 2: het eigen pensioen: artikelen 16,17,18,19,19a,20,21 (let op: artikel 22 NIET)
	Afdeling 2, hoofdstuk 3: het nabestaandenpensioen: artikelen 23,25,26,27,28,29,29a,30,31,32,33,34,35,36,37,38 (let op: artikel 24 NIET)

	Afdeling 2, hoofdstuk 4: verval en vervallenverklaring; artikelen: 39,40
	Afdeling 2, hoofdstuk 5; samenloop; artikelen 41,42,43,44,46,47,48,49,50,51,52,53,54,55 (let op: artikel 45 NIET)
	Afdeling 2, Hoofdstuk 6: bepalingen van administratieve aard; artikelen 56,57,58,59,60,61,62,63,64,65,66,67,68,69,70
	Afdeling 3, hoofdstuk 1; beroep en herziening, artikel 72 (let op: artikel 71,73 NIET)
	Afdeling 3, hoofdstuk 2; overgangsbepalingen; artikel 77,78,80,81,84 (let op: artikel 74,75,76,79,82,83,85 NIET)
	Afdeling 3, hoofdstuk 3; slotbepalingen; artikel 87,88,90,91,92,93,94,95,96,97,98,99,100,101,102,103 (let op: artikel 86,89,104,105 NIET)
Niet-financiële rechtmatigheid	Artikel 12; algemene begrippen
	Artikel 12a; aanmelding
	Artikel 22; verstrekken van inlichtingen
	Artikel 24; vervallen
	Artikel 45: begripsomschrijvingen
	Artikel 71; beroep
	Artikel 74,75; intrekking geldende verordening
	Artikel 76, toepasselijkheid van deze verordening
	Artikel 79; overgangsbepaling I
	Artikel 82; overgangsbepaling
	Artikel 83; overgangsbepaling
	Artikel 85; overgangsbepaling
	Artikel 86; inwerkingtreding
	Artikel 89; overgangsbepaling
	Artikel 104; citeertitel
	Artikel 105; inwerkingtreding

Maatregelenverordening WWB	
Financiële rechtmatigheid	Artikel 2; afstemmen van een maatregel
	Artikel 3; afzien van het opleggen van een maatregel
	Artikel 4; het besluit tot opleggen van een maatregel
	Artikel 6; samenloop van gedragingen
	Artikel 7; indeling in categorieën
	Artikel 8; de hoogte en de duur van de maatregel
	Artikel 9; te laat verstrekken van gegevens
	Artikel 10; verstrekken van onjuiste of onvolledige inlichtingen met gevolgen voor de bijstand
	Artikel 11; verstrekken van onjuiste of onvolledige inlichtingen zonder gevolgen voor de bijstand
	Artikel 12; tekortschietend besef van verantwoordelijkheid
	Artikel 13; zeer ernstige misdragingen
	Artikel 15; beslissing B&W in gevallen waarin de voorziening niet voorziet
Niet-financiële rechtmatigheid	Artikel 1; begripsbepalingen
	Artikel 5; tijdvak
	Artikel 14; handhavingsbeleid
	Artikel 16; de inwerkingtreding
	Artikel 17; citeertitel

Toeslagenverordening WWB	
Financiële rechtmatigheid	Artikel 3; categorieën
	Artikel 4; toeslag voor de alleenstaande (ouder)
	Artikel 5; afwijkende toeslag geen volledige huursubsidie
	Artikel 6; kostganger en kamerhuurder
	Artikel 7; kostgever
	Artikel 8; onderverhuurder
	Artikel 9; verlaging in verband met medebewoning
	Artikel 10; afwijkende verlaging geen volledige huursubsidie
	Artikel 11; kostganger en kamerhuurder
	Artikel 12; kostgever
	Artikel 13; onderverhuurder
	Artikel 14; ontbrekende woonkosten
	Artikel 15; 21 en 22 jarigen
	Artikel 16; inwonende kinderen
	Artikel 17; cumulatie
	Artikel 18, 19; hardheidsclausule
	Artikel 20; slotbepaling
Niet-financiële rechtmatigheid	Artikel 1,2; begripsbepalingen
	Artikel 21,22,23 slotbepalingen

Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs	
Financiële rechtmatigheid	Artikel 4; vaststelling vergoeding voorzieningen
	Artikel 6; indiening aanvraag
	Artikel 7; inhoud aanvraag, gelegenheid tot aanvullen aanvraag, niet behandelen onvolledige aanvraag
	Artikel 11; tijdstip vaststelling
	Artikel 12; inhoud programma
	Artikel 13; inhoud overzicht (afwijzigingen)
	Artikel 16; goedkeuren bouwplannen, begroting, aanvang bekostiging, tijdstip aanvang bekostiging, toetsing wettelijke voorschriften en nieuwe feiten en omstandigheden; overlegging offertes.
	Artikel 17; aanvang bekostiging
	Artikel 18; verplichting tot tijdige aanvang bouw
	Artikel 20; inhoud aanvraag
	Artikel 22; inhoud beslissing
	Artikel 23; uitvoering beslissing
	Artikel 24; termijnen afgesproken en is dit nagegaan
	Artikel 25; aanvraag bekostiging bouwvoorbereiding
	Artikel 27; beschikking op aanvraag getoetst
	Artikel 28; vervallen aanspraak bekostiging
	Artikel 33; vergoeding
	Artikel 37; tijdstip beëindiging gebruik, staat van onderhoud
	Artikel 38; omvang en bekostiging gebruik
	Artikel 41 indexering
Niet-financiële rechtmatigheid	Artikel 1; begripsbepalingen
	Artikel 2; omschrijving voorzieningen in de huisvesting
	Artikel 3; bouwvoorbereiding voorzieningen

	Artikel 5; informatieverstrekking
	Artikel 8; opgave ingediende aanvragen
	Artikel 9; toelichting aanvraag; overleg over ingediende begroting
	Artikel 10; overleg programma en overzicht; advies onderwijsraad
	Artikel 14; bekendmaking besluiten vaststelling bekostigingsplafond, programma en overzicht.
	Artikel 15; overleg wijze van uitvoering
	Artikel 19; indiening aanvraag
	Artikel 21; tijdstip beslissing
	Artikel 26; toelichting en overleg aanvraag
	Artikel 29; aanduiding omstandigheden
	Artikel 30; omschrijving leegstand
	Artikel 31; nalaten vordering, volgorde van vorderen
	Artikel 32; overleg en mededeling
	Artikel 34; aanduiding omstandigheden
	Artikel 35; overleg en mededeling
	Artikel 36; toestemming college
	Artikel 39; mutaties aantal klokuren binnen beschikbare capaciteit; inroostering gebruik
	Artikel 40; beslissing college in gevallen waarin het college niet voorziet
	Artikel 42; citeertitel, inwerkingtreding

GKB-reglement	
Financiële rechtmatigheid	Artikel 3; taakstelling
	Artikel 4, 5; beheer en toezicht
	Artikel 6 toepassingsbereik
	Artikel 16,17, 18 ; kredietverlening
	Artikel 19 e.v. ; de kredietovereenkomst
	Artikel 28,29; betalingsregeling
	Artikel 30 t/m 35; opeisbaarheid, kwijtschelding
	Artikel 36; schuldenregeling
	Artikel 40; overeenkomst
	Artikel 54; reserves en fondsen
Niet-financiële rechtmatigheid	Artikel 1; inleidende bepalingen
	Artikel 2; doelstellingen
	Artikel 17, 18 registratie en prospectus
	Artikel 37,38,39 ; kredietaanvraag e.v.
	Artikel 41,42 voorwaarden en bepalingen
	Artikel 45 e.v; budgetbeheer en begeleiding
	Artikel 52,53; bepalingen
	Artikel 55; klachtenbepaling
	Artikel 57,58 en 59; overgangs- en slotbepalingen

Gw. Artikel 212: financiële verordening	
Financiële rechtmatigheid	De hele verordening heeft direct financieel gevolg

Treasurystatuut	
Financiële rechtmatigheid	De hele verordening heeft direct financieel gevolg

Legesverordening	
Financiële rechtmatigheid	Artikel 2; belastbaar feit
	Artikel 3; belastingplicht
	Artikel 4; vrijstellingen
	Artikel 5; tarieven
	Artikel 7;tijdstip van betaling
	Artikel 8; kwijtschelding
	Artikel 9; teruggaaf
	Artikel 10; nadere regels college
Niet-financiële rechtmatigheid	Artikel 1; begripsomschrijvingen
	Artikel 6; wijze van heffing
	Artikel 11; inwerkingtreding en citeertitel

Verordening op de heffing en invordering van een rioolrecht	
Financiële rechtmatigheid	Artikel 2; belastbaar feit en belastingplicht
	Artikel 3; maatstaf van heffing
	Artikel 4; vrijstellingen
	Artikel 5; tarieven
	Artikel 8; ontstaan van belastingschuld en heffing van tijdsgelang
	Artikel 10; nadere regels door het college van B&W
Niet-financiële rechtmatigheid	Artikel 1; begripsbepalingen
	Artikel 6; belastingjaar
	Artikel 7; wijze van heffing
	Artikel 9; termijnen en wijze van betaling
	Artikel 11; inwerkingtreding en citeertitel

Planschadeverordening	
Financiële rechtmatigheid	Artikel 2; aanvraag.
	Artikel 7;onderzoek
	Artikel 8;advies
Niet-financiële rechtmatigheid	Artikel 1; begripsbepalingen
	Artikel 3,4,5,6 en 9 procedure en bepalingen

Afvalstoffenverordening	
Financiële rechtmatigheid	Artikel 2; belastingplicht.
	Artikel 3;maatstaf van heffing en tarief
	Artikel 4; tijdstip ontstaan belastingenschuld
	Artikel 5 en 6; belastingjaar en ontstaan belastingenschuld
	Artikel 8; termijnen van betaling
Niet-financiële rechtmatigheid	Artikel 1: begripsbepalingen
	Artikel 7 ;wijze van heffing
	Artikel 9; nadere regels door het college
	Artikel 10; inwerkingtreding en citeertiteladvisering

Verordening Maatschappelijke Ondersteuning	
Financiële rechtmatigheid	Artikel 3: Hulp bij het huishouden
	Artikel 3.1 t/m 3.4; recht op voorziening
	Artikel 3.5 & 3.7 t/m 3.8 ; hoogte en omvang voorziening
	Artikel 3.6 ; betaling voorziening
	Artikel 4: Woonvoorzieningen
	Artikel 4.1 t/m 4.3 & 4.6 t/m 4.13 ; recht op voorziening
	Artikel 4.4 t/m 4.5 ; hoogte en omvang voorziening
	Artikel 4.14 t/m 4.16 ; betaling voorziening
	Artikel 5: Vervoersvoorziening
	Artikel 5.1 t/m 5.2 ; recht op voorziening
	Artikel 5.3 t/m 5.7 ; hoogte en omvang voorziening
	Artikel 6: Hulpmiddelen
	Artikel 6.1 t/m 6.3 ; recht op voorziening
	Artikel 6.4 t/m 6.6 ; hoogte en omvang voorziening
Niet-financiële rechtmatigheid	Artikel 1.1; begripsbepalingen
	Artikel 1.2; beperkingen
	Artikel 7.1 t/m 7.7 procedure en weigeringsgronden
	Artikel 8.1 t/m 8.7; slotbepalingen
GBA Verordening	
Financiële rechtmatigheid	Artikel 6 Overige verstrekkingen en gegevens die kunnen worden verstrekt.
Niet-financiële rechtmatigheid	Artikel 1: begripsbepalingen
	Artikel 2: beheer van de gba
	Artikel 3: verbanden met andere gemeentelijke registraties
	Artikel 4: rechtsstreekse toegang GBA
	Artikel 5: overige verstrekkingen
	Artikel 7: beveiliging
	Artikel 8: slotbepalingen
Subsidieverordening bodemsanering bedrijfsterreinen	
Financiële rechtmatigheid	Artikel 4: inhoud van de aanvraag
	Artikel 6: voorwaarden subsidie
	Artikel 7: hoogte subsidie
	Artikel 8; beslissing
	Artikel 9: inhoud beschikking
	Artikel 10: vaststelling subsidie
	Artikel 12; beslissing op aanvraag tot vaststelling
	Artikel 13: inhoud vaststelling
	Artikel 14: uitbetaling
	Artikel 15: intrekking, wijziging en terugvordering subsidie
Niet financiële rechtmatigheid	Artikel 1: begripsomschrijving
	Artikel 2: doel, bevoegdheid en uitzondering verordening
	Artikel 3: wijze indienen aanvraag
	Artikel 5: ontvangst aanvraag

	Artikel 11: ontvangst
	Artikel 16: toezicht naleving
	Artikel 17: evaluatie doeltreffendheid
	Artikel 18: overgangsbepaling
	Artikel 19: inwerkingtreding
	Artikel 20: bekendmaking
	Artikel 21: citeertitel

Nota inkoop en aanbestedingbeleid	
Financiële rechtmatigheid	Par.2.1 en 2.4. Juridische en economische uitgangspunten
Niet financiële rechtmatigheid	De overige paragrafen niet vallend onder 2.1 en 2.4

Nota activabeleid	
Financiële rechtmatigheid	Gehele regeling vwb financiële kaders

Gemeentelijke arbeidsvoorwaarden regeling	
Financiële rechtmatigheid	Gehele regeling vwb financiële kaders (salaris en vergoedingen, vakantie en vakantietoelagen, levensloop, uitkeringen –leeftijdontslag ca, ziekte, arbeidsongeschiktheid, werkloosheid- toelagen en toekenningen (piket, werkomstandigheden, verplaatsingskosten)

Nota weerstandsvermogen, waardering en resultaatbepaling en verwerking inzake grondcomplexen.	
Financiële rechtmatigheid	Gehele regeling vwb financiële kaders

Verordening WMO	
Financiële rechtmatigheid	Gehele regeling vwb financiële kaders
Niet financiële rechtmatigheid	Begripsbepalingen(h1), inwerkingtreding en citeertitel (h8)

Nota reserves en voorzieningen gemeente Emmen	
Financiële rechtmatigheid	Gehele regeling vwb financiële kaders

Bijlage 5: Beleidsnotitie van de Gemeente Emmen inzake Misbruik en Oneigenlijk gebruik (M&O Beleid)

Inleiding

In het kader van rechtmatigheid is het Misbruik en Oneigenlijk gebruik (M&O) beleid een van de (drie) criteria waarop de accountant de jaarrekening toetst. In deze notitie wordt beschreven wat Misbruik en Oneigenlijk gebruik is en welk beleid de gemeente Emmen in dat kader hanteert.

Wat is M&O beleid?

Misbruik en Oneigenlijk gebruik is aan de orde bij die activiteiten waarbij informatie van derden (belanghebbenden) van groot belang is voor het verlenen c.q. vaststellen van uitkeringen, vergoedingen, subsidies, heffingen, belastingen en vergunningen. De gemeente wordt op twee manieren geconfronteerd met M&O. Enerzijds als verstrekker van gelden en vergunningen en oplegger van eigen heffingen anderzijds als intermediair bij Rijkssubsidies (medebewind).

Definities

❖ Misbruik

Onder misbruik wordt verstaan: het opzettelijk niet, niet tijdig, onjuist of onvolledig verstrekken van gegevens (door belanghebbenden) met als doel ten onrechte overheidssubsidies of uitkeringen te verkrijgen of geen of een te laag bedrag aan heffingen aan de overheid te betalen.

❖ Oneigenlijk Gebruik

Onder oneigenlijk gebruik wordt verstaan: het door het aangaan van rechtshandelingen, al dan niet gecombineerd met feitelijk handelingen, verkrijgen van overheidsbijdragen of geen of een te laag bedrag aan heffingen aan de overheid te betalen, in overeenstemming met de bewoordingen van de regelgeving maar in strijd met het doel en de strekking ervan.

Beleid

Misbruik en Oneigenlijk gebruik is niet nieuw. Het is immers al opgenomen in de CV '95. De gemeente Emmen heeft al op veel M&O gevoelige processen maatregelen genomen om Misbruik en Oneigenlijk gebruik door informatie van derden te voorkomen. Deze maatregelen zijn geformaliseerd in raadsbesluiten en verordeningen. Op dienstniveau zijn maatregelen genomen in het kader van M&O meestal specifiek in het kader van een bepaalde activiteit. Deze zijn veelal ingebed in procedures van maatregelen gericht op interne controle en risicobeheersing en in de beschreven kritische processen. Een voorbeeld is de afdeling handhaving en invordering dat via de Maatregelenverordening Wet Werk en Bijstand, protocollen en procedures gericht is op het voorkomen van M&O van uitkeringen in het kader van de WWB. In breder verband vallen ook de binnen de Gemeente Emmen geldende interne gedragscodes, gedragscode voor bestuurders en integriteitscodes onder het M&O beleid. Vanuit de gedachte van Integraal management een logische keuze waaraan we vast willen houden.

Uitgangspunten van Beleid

Centraal uitgangspunt van M&O beleid is dat elk organisatieonderdeel verantwoordelijk is voor te nemen maatregelen gericht op het voorkomen van Misbruik en Oneigenlijk gebruik binnen processen of activiteiten waarbij informatie van derden van groot belang is voor het verlenen c.q. vaststellen van uitkeringen, vergoedingen, subsidies, heffingen, belastingen en vergunningen, wordt met het vaststellen van deze notitie geformaliseerd.

Inwerkingtreding

Het middel deze notitie geformaliseerde beleid is feitelijk conform de bestaande werkwijze.